

Barnabae epistula

ΒΑΡΝΑΒΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

1.1 Χαίρετε, υιοὶ καὶ θυγατέρες, ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς, ἐν εἰρήνῃ. 1.2 Μεγάλων μὲν ὄντων καὶ πλουσίων τῶν τοῦ θεοῦ δικαίων μάτων εἰς ὑμᾶς, ὑπὲρ τι καὶ καθ' ὑπερβολὴν ὑπερευφραίνομαι ἐπὶ τοῖς μακαρίοις καὶ ἐνδόξοις ὑμῶν πνεύμασιν· οὕτως ἔμφυ τον τῆς δωρεᾶς πνευματικῆς χάριν εἰλήφατε. 1.3a Διὸ καὶ μᾶλλον συγχαίρω ἑμαυτῷ ἐλπίζων σωθῆναι, ὅτι ἀληθῶς βλέπω ἐν ὑμῖν ἐκκεχυμένον ἀπὸ τοῦ πλουσίου τῆς πηγῆς κυρίου πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς. Οὕτως με ἐξέπληξεν ἐπὶ ὑμῶν ἢ ἐμοὶ ἐπιποθήτη ὄψις ὑμῶν. 1.4 Πειπεισμένος οὖν τοῦτο καὶ συνειδῶς ἑμαυτῷ, ὅτι ἐν ὑμῖν λαλήσας πολλὰ ἐπίσταμαι, ὅτι ἐμοὶ συνώδευσεν ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης κύριος, καὶ πάντως εἰς τοῦτο κἀγὼ ἀναγκάζομαι, ἀγαπᾶν ὑμᾶς ὑπὲρ τὴν ψυχὴν μου, ὅτι μεγάλη πίστις καὶ ἀγάπη ἐγκατοικεῖ ἐν ὑμῖν ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αὐτοῦ. 1.5 Λογισάμενος οὖν τοῦτο, ὅτι ἐὰν μελήσῃ μοι περὶ ὑμῶν τοῦ μέρος τι μεταδοῦναι ἀφ' οὗ ἔλαβον, ὅτι ἔσται μοι τοιούτοις πνεύμασιν ὑπηρετήσαντι εἰς μισθόν, ἐσπούδασα κατὰ μικρὸν ὑμῖν πέμπειν, ἵνα μετὰ τῆς πίστεως ὑμῶν τελείαν ἔχητε καὶ τὴν γνῶσιν. 1.6 Τρία οὖν δόγματά ἐστιν κυρίου· ζωῆς ἐλπίς, ἀρχὴ καὶ τέλος πίστεως ἡμῶν, καὶ δικαιοσύνη, κρίσεως ἀρχὴ καὶ τέλος, ἀγάπη, εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως ἔργων ἐν δικαιοσύνῃ μαρτυρία. 1.7a Ἐγνώρισεν γὰρ ἡμῖν ὁ δεσπότης διὰ τῶν προφητῶν τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ ἐνεστῶτα, καὶ τῶν μελλόντων δούς ἀπαρχὰς ἡμῖν γεύσεως. Ὡν τὰ καθ' ἕκαστα βλέποντες ἐνεργούμενα, καθὼς ἐλάλησεν, ὀφείλομεν πλουσιώτερον καὶ ὑψηλότερον προσάγειν τῷ φόβῳ αὐτοῦ. 1.8 Ἐγὼ δέ, οὐχ ὡς διδάσκαλος ἀλλ' ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν, ὑποδείξω ὀλίγα, δι' ὧν ἐν τοῖς παροῦσιν εὐφρανθήσεσθε.

2.1 Ἡμερῶν οὖν οὐσῶν πονηρῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνερ γοῦντος ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν, ὀφείλομεν ἑαυτοῖς προσέχοντες ἐκζητεῖν τὰ δικαιώματα κυρίου. 2.2 Τῆς οὖν πίστεως ἡμῶν εἰσὶν βοηθοὶ φόβος καὶ ὑπομονή, τὰ δὲ συμμαχοῦντα ἡμῖν μακροθυμία καὶ ἐγκράτεια. 2.3 Τούτων οὖν μενόντων τὰ πρὸς κύριον ἀγνῶς, συνευφραίνονται αὐτοῖς σοφία, σύνεσις, ἐπιστήμη, γνῶσις. 2.4 Πεφανέρωκεν γὰρ ἡμῖν διὰ πάντων τῶν προφητῶν, ὅτι οὔτε θυσιῶν οὔτε ὀλοκαυτωμάτων οὔτε προσφορῶν χρῆζει, λέγων ὅτε μὲν· 2.5 «Τί μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν; λέγει κύριος. Πλήρης εἰμι ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἶμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι. Τίς γὰρ ἐξεζήτησεν ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; Πατεῖν μου τὴν αὐλὴν οὐ προσθήσεσθε. Ἐὰν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα βδέλυγμά μοι ἐστίν· τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα οὐκ ἀνέχομαι.» 2.6 Ταῦτα οὖν κατήργησεν, ἵνα ὁ καινὸς νόμος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄνευ ζυγοῦ ἀνάγκης ὦν, μὴ ἀνθρωπο ποιήτον ἔχη τὴν προσφορὰν. 2.7 Λέγει δὲ πάλιν πρὸς αὐτούς· «Μὴ ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐκπορευομένοις ἐκ γῆς Αἰγύπτου, προσενέγκαι μοι ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας, 2.8 ἀλλ' ἢ τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς· ἕκαστος ὑμῶν κατὰ τοῦ πλησίον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ κακίαν μὴ μνησικακεῖτω, καὶ ὄρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπάτω.» 2.9 Αἰσθάνεσθαι οὖν ὀφείλομεν, μὴ ὄντες ἀσύνετοι, τὴν γνώμην τῆς ἀγαθωσύνης τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὅτι ἡμῖν λέγει, θέλων ἡμᾶς μὴ ὁμοίως πλανωμένους ἐκείνοις ζητεῖν πῶς προσάγωμεν αὐτῷ. 2.10a Ἡμῖν οὖν οὕτως λέγει· «Θυσία τῷ θεῷ καρδία συντετριμμένη, ὁσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ καρδία δοξάζουσα τὸν πεπλακῶτα αὐτήν.» Ἀκριβέεσθαι οὖν

ὀφείλομεν, ἀδελφοί, περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἵνα μὴ ὁ πονηρὸς παρείσδῃ σὺν πλάνῃ ποιήσας ἐν ἡμῖν ἐκσφενδονήσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ζωῆς ἡμῶν.

3.1 Λέγει οὖν πάλιν περὶ τούτων πρὸς αὐτούς· «Ἰνατί μοι νηστεύετε, λέγει κύριος, ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν φωνὴν ὑμῶν; Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, λέγει κύριος, οὐκ ἄνθρωπον ταπεινοῦντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. 3.2 Οὐδ' ἂν κάμψητε ὡς κρίκον τὸν τράχηλον ὑμῶν καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ἐνδύσησθε, οὐδ' οὕτως καλέσετε νηστείαν δεκτὴν. » 3.3 Πρὸς ἡμᾶς δὲ λέγει· «Ἴδου αὕτη ἡ νηστεία ἣν ἐγὼ ἐξελεξάμην, λέγει κύριος· λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων, ἀπόστειλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, καὶ πᾶσαν ἄδικον συγγραφὴν διάσπα. Διάθρυπτε πεινώσιν τὸν ἄρτον σου, καὶ γυμνὸν ἐὰν ἴδῃς περὶ βαλεῖ· ἀστέγους εἷσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἐὰν ἴδῃς ταπεινόν, οὐχ ὑπερόψη αὐτόν, οὐδὲ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου. 3.4 Τότε ῥαγήσεται πρῶτον τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἰάματά σου ταχέως ἀνατελεῖ, καὶ προπορεύεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ περιστελεῖ σε. 3.5 Τότε βοήσεις, καὶ ὁ θεὸς ἐπακούσεται σου—ἔτι λαλοῦντός σου ἐρεῖ·» Ἴδου πάρειμι—«ἐὰν ἀφέλης ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον καὶ χειροτονίαν καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ, καὶ δῶς πεινῶντι τὸν ἄρτον σου ἐκ ψυχῆς σου, καὶ ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐλεήσης.» 3.6 Εἰς τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, ὁ μακρόθυμος προβλέψας, ὡς ἐν ἀκεραιότητι πιστεύσει ὁ λαὸς ὃν ἠτοίμασεν τῷ ἡγαπημένῳ αὐτοῦ, προεφανέρωσεν ἡμῖν περὶ πάντων, ἵνα μὴ προσρησώ μεθὰ ὡς προσήλυτοι τῷ ἐκείνων νόμῳ.

4.1a Δεῖ οὖν ἡμᾶς περὶ τῶν ἐνεστώτων ἐπιπολὺ ἐρευνῶντας ἐκζητεῖν τὰ δυνάμενα ἡμᾶς σώζειν. Φύγωμεν οὖν τελείως ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων τῆς ἀνομίας, μήποτε καταλάβῃ ἡμᾶς τὰ ἔργα τῆς ἀνομίας· καὶ μισήσωμεν τὴν πλάνην τοῦ νῦν καιροῦ, ἵνα εἰς τὸν μέλλοντα ἀγαπηθῶμεν. 4.2 Μὴ δῶμεν τῇ ἑαυτῶν ψυχῇ ἄνεσιν, ὥστε ἔχειν αὐτὴν ἐξουσίαν μετὰ πονηρῶν καὶ ἁμαρτωλῶν συντρέχειν, μήποτε ὁμοίω θῶμεν αὐτοῖς. 4.3a Τὸ τέλειον σκάνδαλον ἤγγικεν, περὶ οὗ γέγραπται, ὡς Ἐνώχ λέγει. Εἰς τοῦτο γὰρ ὁ δεσπότης συντέμμηκεν τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἡμέρας, ἵνα ταχύνη ὁ ἡγαπημένος αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν κληρονομίαν ἦξει. 4.4 Λέγει δὲ οὕτως ὁ προφήτης· «Βασιλεῖαι δέκα ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεύσουσιν, καὶ ἐξαναστήσεται ὀπισθεν μικρὸς βασιλεὺς, ὃς ταπεινώσει τρεῖς ὑφ' ἐν τῶν βασιλειῶν.» 4.5a Ὅμοίως περὶ τοῦ αὐτοῦ λέγει Δανιήλ· «Καὶ εἶδον τὸ τέταρτον θηρίον τὸ πονηρὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ χαλεπώτερον παρὰ πάντα τὰ θηρία τῆς θαλάσσης, καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ ἀνέτειλεν δέκα κέρατα, καὶ ἐξ αὐτῶν μικρὸν κέρας παραφυάδιον, καὶ ὡς ἐταπεινώσεν ὑφ' ἐν τρία τῶν μεγάλων κεράτων.» Συνιέναι οὖν ὀφείλετε. 4.6 Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο ἐρωτῶ ὑμᾶς ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν ὢν, ἰδίως δὲ καὶ πάντας ἀγαπῶν ὑπὲρ τὴν ψυχὴν μου, προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ μὴ ὁμοιοῦσθαί τισιν ἐπισωρεύοντας ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν λέγοντας ὅτι ἡ διαθήκη ἡμῶν ἡμῖν μένει. 4.7a Ἡμῶν μὲν· ἀλλ' ἐκεῖνοι οὕτως εἰς τέλος ἀπώλεσαν αὐτὴν λαβόντες ἤδη τοῦ Μωϋσέως. Λέγει γὰρ ἡ γραφή· «Καὶ ἦν Μωϋσῆς ἐν τῷ ὄρει νηστεύων ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα καὶ ἔλαβεν τὴν διαθήκην ἀπὸ τοῦ κυρίου, πλάκας λιθίνας γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τῆς χειρὸς τοῦ κυρίου.» Ἄλλὰ ἐπιστραφέντες ἐπὶ τὰ εἶδωλα ἀπώλεσαν αὐτήν. 4.8a Λέγει γὰρ οὕτως κύριος· «Μωϋσῆ Μωϋσῆ, κατάβηθι τὸ τάχος, ὅτι ἠνόμησεν ὁ λαός σου, οὐς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου.» Καὶ συνῆκεν Μωϋσῆς καὶ ἔριψεν τὰς δύο πλάκας ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ συνετρίβη αὐτῶν ἡ διαθήκη, ἵνα ἡ τοῦ ἡγαπημένου Ἰησοῦ ἐγκατασφραγισθῇ εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐν ἐλπίδι τῆς πίστεως αὐτοῦ. 4.9a Πολλὰ δὲ θέλων γράφειν, οὐχ ὡς διδάσκαλος ἀλλ' ὡς πρέπει ἀγαπῶντι, ἀφ' ὧν ἔχομεν μὴ ἐλλείπειν, γράφειν ἐσπούδασα—περίφημα ὑμῶν. Διὸ προσέχωμεν ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις· οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τῆς πίστεως, ἐὰν μὴ νῦν ἐν τῷ

άνόμω καιρῷ καὶ τοῖς μέλλουσιν σκανδάλοις, ὡς πρέπει υἱοῖς θεοῦ, ἀντιστῶμεν. 4.10a Ἴνα οὖν μὴ σχῆ παρείσδυσιν ὁ μέλας, φύγωμεν ἀπὸ πάσης ματαιότητος, μισήσωμεν τελείως τὰ ἔργα τῆς πονηρᾶς ὁδοῦ. Μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἐνδύνοντες μονάζετε ὡς ἡδη δεδικαιωμένοι, ἀλλ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνερχόμενοι συνζητεῖτε περὶ τοῦ κοινῆ συμφέροντος. 4.11a Λέγει γὰρ ἡ γραφή· «Οὐαὶ οἱ συνετοὶ παρ' ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες.» Γενώμεθα πνευματικοί, γενώμεθα ναὸς τέλειος τῷ θεῷ. Ἐφ' ὅσον ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν, μελετῶμεν τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσειν ἀγωνιζώμεθα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἐν τοῖς δι καιώμασιν αὐτοῦ εὐφρανθῶμεν. 4.12 Ὁ κύριος ἀπροσωπολήπτως κρινεῖ τὸν κόσμον· ἕκαστος καθὼς ἐποίησεν κομιεῖται—ἐὰν ἢ ἀγαθός, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ προηγήσεται αὐτοῦ· ἐὰν ἢ πονηρός, ὁ μισθὸς τῆς πονηρίας ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 4.13 Προσέχωμεν μήποτε ἐπαναπαυόμενοι ὡς κλητοὶ ἐπικαθυπνώσωμεν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ὁ πονηρὸς ἄρχων λαβὼν τὴν καθ' ἡμῶν ἐξουσίαν ἀπόσῃται ἡμᾶς ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου. 4.14 Ἔτι δὲ κάκεινο, ἀδελφοί μου, νοεῖτε· ὅταν βλέπετε μετὰ τηλικαῦτα σημεῖα καὶ τέρατα γεγονότα ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ οὕτως ἐνκαταλελειφθαι αὐτούς, προσέχωμεν, μήποτε, ὡς γέγραπται, «πολλοὶ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί» εὐρεθῶμεν.

5.1 Εἰς τοῦτο γὰρ ὑπέμεινεν ὁ κύριος παραδοῦναι τὴν σάρκα εἰς καταφθοράν, ἵνα τῇ ἀφέσει τῶν ἀμαρτιῶν ἀγνισθῶμεν, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ ῥαντίσματι αὐτοῦ τοῦ αἵματος. 5.2 Γέγραπται γὰρ περὶ αὐτοῦ ἃ μὲν πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, ἃ δὲ πρὸς ἡμᾶς—λέγει δὲ οὕτως· «Ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν· τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἄφωνος ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτόν.» 5.3 Οὐκοῦν ὑπερευχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ κυρίῳ, ὅτι καὶ τὰ παρεληλυθότα ἡμῖν ἐγνώρισεν καὶ ἐν τοῖς ἐνεστῶσιν ἡμᾶς ἐσόφισεν, καὶ εἰς τὰ μέλλοντα οὐκ ἐσμέν ἀσύνετοι. 5.4a Λέγει δὲ ἡ γραφή· «Οὐκ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα περωτοῖς»—τοῦτο λέγει, ὅτι δικαίως ἀπολείται ἄνθρωπος, ὃς ἔχων ὁδοῦ δικαιοσύνης γινώσκων ἑαυτὸν εἰς ὁδὸν σκότους ἀποσυνέχει. 5.5 Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο, ἀδελφοί μου· εἰ ὁ κύριος ὑπέμεινεν παθεῖν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ὧν παντὸς τοῦ κόσμου κύριος, ὃ εἶπεν ὁ θεὸς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν», πῶς οὖν ὑπέμεινεν ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπων παθεῖν; μάθετε. 5.6a Οἱ προφήται, ἀπ' αὐτοῦ ἔχοντες τὴν χάριν, εἰς αὐτὸν ἐπροφήτευσαν· αὐτὸς δέ, ἵνα καταργήσῃ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν δείξῃ, ὅτι ἐν σαρκὶ ἔδει αὐτὸν φανερωθῆναι, ὑπέμεινεν, 5.7 ἵνα τοῖς πατράσιν τὴν ἐπαγγελίαν ἀποδοῦ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ τὸν λαὸν τὸν καινὸν ἐτοιμάζων ἐπιδείξῃ ἐπὶ τῆς γῆς ὧν, ὅτι τὴν ἀνάστασιν αὐτὸς ποιήσας κρινεῖ. 5.8 Πέρασ γέ τοι διδάσκων τὸν Ἰσραὴλ καὶ τηλικαῦτα τέρατα καὶ σημεῖα ποιῶν, οὐχ ὅτι ἐκήρυσσεν καὶ ὑπερηγάπησαν αὐτόν. 5.9 Ὅτε δὲ τοὺς ἰδίους ἀποστόλους τοὺς μέλλοντας κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐξελέξατο, ὄντας ὑπὲρ πᾶσαν ἀμαρτίαν ἀνομωτέρους, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐκ ἦλθεν καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλούς, τότε ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν θεοῦ. 5.10 Εἰ γὰρ μὴ ἦλθεν ἐν σαρκὶ, πῶς ἂν ἐσώθησαν οἱ ἄνθρωποι βλέποντες αὐτόν, ὅτε τὸν μέλλοντα μὴ εἶναι ἥλιον, ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, ἐμβλέποντες οὐκ ἰσχύουσιν εἰς τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ ἀντοφθαλμῆσαι; 5.11 Οὐκοῦν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰς τοῦτο ἐν σαρκὶ ἦλθεν, ἵνα τὸ τέλειον τῶν ἀμαρτημάτων ἀνακεφαλαιώσῃ τοῖς διώξασιν ἐν θανάτῳ τοὺς προφήτας αὐτοῦ. 5.12a Οὐκοῦν εἰς τοῦτο ὑπέμεινεν. Λέγει γὰρ ὁ θεὸς τὴν πληγὴν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν· «Ὅταν πατάξωσιν τὸν ποιμένα αὐτῶν, τότε ἀπολείται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης.» 5.13a Αὐτὸς δὲ ἠθέλησεν οὕτως παθεῖν· ἔδει γὰρ, ἵνα ἐπὶ ξύλου πάθῃ. Λέγει γὰρ ὁ προφητεύων ἐπ' αὐτῷ· «Φεῖσαί μου τῆς ψυχῆς ἀπὸ ῥομφαίας, καὶ καθήλωσόν μου τὰς σάρκας, ὅτι πονηρευομένων συναγωγῇ

ἐπανέστησάν μοι.» 5.14 Καὶ πάλιν λέγει· «Ἰδοῦ, τέθεικά μου τὸν νῶτον εἰς μάστιγας, καὶ τὰς σιαγόνας εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου ἔθηκα ὡς στερεὰν πέτραν.»

6.1a Ὅτε οὖν ἐποίησεν τὴν ἐντολήν, τί λέγει; «Τίς ὁ κρινόμενός μοι; ἀντιστήτω μοι· ἢ τίς ὁ δικαιούμενός μοι; ἐγγισάτω τῷ παιδί κυρίου. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς πάντες παλαιωθήσεσθε ὡς ἱμάτιον καὶ σῆς καταφάγεται ὑμᾶς.» 6.2a Καὶ πάλιν λέγει ὁ προφήτης, ἐπεὶ ὡς λίθος ἰσχυρὸς ἐτέθη εἰς συντριβὴν· «Ἰδοῦ, ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια Σιών λίθον πολυτελεῖ, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον.» Εἶτα τί λέγει; «Καὶ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.» 6.3a Ἐπὶ λίθον οὖν ἡμῶν ἡ ἐλπίς; μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἐπεὶ ἐν ἰσχύϊ τέθεικεν τὴν σάρκα αὐτοῦ ὁ κύριος. Λέγει γάρ· «Καὶ ἔθηκέ με ὡς στερεὰν πέτραν.» 6.4a Λέγει δὲ πάλιν ὁ προφήτης· «Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.» Καὶ πάλιν λέγει· «Αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη θαυμαστή, ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος.» 6.5 Ἀπλούστερον ὑμῖν γράφω, ἵνα συνιῆτε· ἐγὼ περίφημα τῆς ἀγάπης ὑμῶν. 6.6a Τί οὖν λέγει πάλιν ὁ προφήτης; «Περιέσχον με συναγωγὴ πονηρευομένων, ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.» Ἐν σαρκὶ οὖν αὐτοῦ μέλλοντος φανεροῦσθαι καὶ πάσχειν, προεφανερώθη τὸ πάθος. 6.7 Λέγει γάρ ὁ προφήτης ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ· Οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ὅτι βεβούλευνται βουλήν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν, εἰπόντες· «Δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστίν.» 6.8 Τί λέγει ὁ ἄλλος προφήτης Μωϋσῆς αὐτοῖς; «Ἰδοῦ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεός· Εἰσέλθετε εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὤμοσεν κύριος τῷ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ κατακληρονομήσατε αὐτήν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.» 6.9a Τί δὲ λέγει ἡ γνώσις; μάθετε. «Ἐλπίσατε», φησὶν, «ἐπὶ τὸν ἐν σαρκὶ μέλλοντα φανεροῦσθαι ὑμῖν Ἰησοῦν.» Ἄνθρωπος γὰρ γῆ ἐστὶν πάσχουσα· ἀπὸ προσώπου γὰρ τῆς γῆς ἡ πλάσις τοῦ Ἀδάμ ἐγένετο. Τί οὖν λέγει; «Εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.» 6.10a Εὐλογητὸς ὁ κύριος ἡμῶν, ἀδελφοί, ὁ σοφίαν καὶ νοῦν θέμενος ἐν ἡμῖν τῶν κρυφίων αὐτοῦ. Λέγει γάρ ὁ προφήτης· «Παραβολὴν κυρίου τίς νοήσει, εἰ μὴ σοφὸς καὶ ἐπιστήμων καὶ ἀγαπῶν τὸν κύριον αὐτοῦ;» 6.11 Ἐπεὶ οὖν ἀνακαινίσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἀφέσει τῶν ἁμαρτιῶν ἐποίησεν ἡμᾶς ἄλλον τύπον, ὡς παιδίον ἔχειν τὴν ψυχὴν, ὡς ἂν δὴ ἀναπλάσσοντος αὐτοῦ ἡμᾶς. 6.12a Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ περὶ ἡμῶν, ὡς λέγει τῷ υἱῷ· «Ποιήσωμεν κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἡμῶν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν θηρίων τῆς γῆς καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης.» Καὶ εἶπεν κύριος, ἰδὼν τὸ καλὸν πλάσμα ἡμῶν· «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν.» Ταῦτα πρὸς τὸν υἱόν. 6.13a Πάλιν σοι ἐπιδείξω, πῶς πρὸς ἡμᾶς λέγει· δευτέραν πλάσιν ἐπ' ἐσχάτων ἐποίησεν. Λέγει δὲ κύριος· «Ἰδοῦ, ποιῶ τὰ ἔσχατα ὡς τὰ πρῶτα.» Εἰς τοῦτο οὖν ἐκήρυξεν ὁ προφήτης· «Εἰσέλθετε εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς.» 6.14a Ἴδε οὖν, ἡμεῖς ἀναπεπλάσμεθα, καθὼς πάλιν ἐν ἐτέρῳ προφήτῃ λέγει· «Ἰδοῦ, λέγει κύριος, ἐξελῶ τούτων», τοῦτο ἐστὶν ὃν προέβλεπεν τὸ πνεῦμα κυρίου, «τὰς λιθίνας καρδίας, καὶ ἐμβαλῶ σαρκίνας»– ὅτι αὐτὸς ἐν σαρκὶ ἔμελλεν φανεροῦσθαι καὶ ἐν ἡμῖν κατοικεῖν. 6.15 Ναὸς γὰρ ἅγιος, ἀδελφοί μου, τῷ κυρίῳ τὸ κατοικητήριον ἡμῶν τῆς καρδίας. 6.16a Λέγει γὰρ πάλιν κύριος· «Καὶ ἐν τίνι ὀφθήσομαι τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ μου καὶ δοξασθήσομαι;» Λέγει· «Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ ἀδελφῶν μου, καὶ ψαλῶ σοι ἀναμέσον ἐκκλησίας ἁγίων.» Οὐκοῦν ἡμεῖς ἐσμέν, οὐς εἰσήγαγεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν. 6.17a Τί οὖν τὸ «γάλα» καὶ τὸ «μέλι»; ὅτι πρῶτον τὸ παιδίον μέλιτι, εἶτα γάλακτι ζωοποιεῖται· Οὕτως οὖν καὶ ἡμεῖς τῇ πίστει τῆς ἐπαγγελίας καὶ τῷ λόγῳ ζωοποιού μενοι ζήσομεν κατακυριεύοντες τῆς γῆς. 6.18a Προεῖρηκε δὲ ἐπάνω· «Καὶ αὐξανέσθωσαν καὶ πληθυνέσθωσαν καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων.» Τίς οὖν ὁ δυνάμενος νῦν ἄρχειν θηρίων ἢ ἰχθύων ἢ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ; Αἰσθάνεσθαι γὰρ

ὀφείλομεν, ὅτι τὸ ἄρχειν ἐξουσίας ἐστίν, ἵνα τις ἐπιτάξας κυριεύσῃ. 6.19 Εἰ οὖν οὐ γίνεται τοῦτο νῦν, ἄρα ἡμῖν εἴρηκεν πότε-ὅταν καὶ αὐτοὶ τελειωθῶμεν κληρονόμοι τῆς διαθήκης κυρίου γενέσθαι.

7.1 Οὐκοῦν νοεῖτε, τέκνα εὐφροσύνης, ὅτι πάντα ὁ καλὸς κύριος προεφάνερωσεν ἡμῖν, ἵνα γινώμεν ᾧ κατὰ πάντα εὐχα ριστοῦντες ὀφείλομεν αἰνεῖν. 7.2 Εἰ οὖν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὡν κύριος καὶ μέλλων κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, ἔπαθεν ἵνα ἡ πληγὴ αὐτοῦ ζωοποιήσῃ ἡμᾶς, πιστεύσωμεν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ οὐκ ἠδύνατο παθεῖν εἰ μὴ δι' ἡμᾶς. 7.3a Ἀλλὰ καὶ σταυρωθεὶς ἐποτίζετο ὄξει καὶ χολῇ. Ἀκούσατε, πῶς περὶ τούτου πεφάνερωκαν οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ, γεγραμμένης ἐντολῆς: «Ὅς ἂν μὴ νηστεύσῃ τὴν νηστέϊαν, θανάτῳ ἐξολεθρευθήσεται.» Ἐνετείλατο κύριος, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ἔμελλεν τὸ σκεῦος τοῦ πνεύματος προσφέρειν θυσίαν, ἵνα καὶ ὁ τύπος ὁ γινόμενος ἐπὶ Ἰσαὰκ τοῦ προσενεχθέντος ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τελεσθῇ. 7.4a Τί οὖν λέγει ἐν τῷ προφήτῃ; «Καὶ φαγέ τωσαν ἐκ τοῦ τράγου τοῦ προσφερομένου τῇ νηστεία ὑπὲρ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν.» Προσέχετε ἀκριβῶς: «Καὶ φαγέτωσαν οἱ ἱερεῖς μόνοι πάντες τὸ ἔντερον ἄπλυτον μετὰ ὄξους.» 7.5a Πρὸς τί; «Ἐπειδὴ ἐμὲ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν μέλλοντα τοῦ λαοῦ μου τοῦ καινοῦ προσφέρειν τὴν σάρκα μου μέλλετε ποτίζειν χολὴν μετὰ ὄξους, φάγετε ὑμεῖς μόνοι, τοῦ λαοῦ νηστεύοντος καὶ κοπτομένου ἐπὶ σάκκου καὶ σποδοῦ» – ἵνα δείξῃ ὅτι δεῖ αὐτὸν παθεῖν ὑπ' αὐτῶν. 7.6a Πῶς οὖν ἐνετείλατο; προσέχετε: «Λάβετε δύο τράγους καλοὺς καὶ ὁμοίους καὶ προσενέγκατε, καὶ λαβέτω ὁ ἱερεὺς τὸν ἕνα εἰς ὀλοκαύτωμα ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.» Τὸν δὲ ἕνα τί ποιήσουσιν; «Ἐπικατάρατος», φησὶν, «ὁ εἷς». 7.7 Προσέχετε, πῶς ὁ τύπος τοῦ Ἰησοῦ φανεροῦται. 7.8a «Καὶ ἐμπτύσατε πάντες καὶ κατακεντήσατε καὶ περιίθετε τὸ ἔριον τὸ κόκκινον περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ οὕτως εἰς ἔρημον βληθήτω.» Καὶ ὅταν γένηται οὕτως, ἄγει ὁ βαστάζων τὸν τράγον εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀφαιρεῖ τὸ ἔριον καὶ ἐπιτίθησιν αὐτὸ ἐπὶ φρύγανον τὸ λεγόμενον ῥαχῆ, οὗ καὶ τοὺς βλαστοὺς εἰώθαμεν τρώγειν ἐν τῇ χώρᾳ εὐρίσκοντες. Οὕτως μόνης τῆς ῥαχῆς οἱ καρποὶ γλυκεῖς εἰσίν. 7.9a Τί οὖν καὶ τοῦτο; προσέχετε: «Τὸν μὲν ἕνα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, τὸν δὲ ἕνα ἐπικατάρατον», καὶ ὅτι τὸν ἐπικατάρατον ἐστεφανωμένον. Ἐπειδὴ ὄψονται αὐτὸν τότε τῇ ἡμέρᾳ τὸν ποδήρη ἔχοντα τὸν κόκκινον περὶ τὴν σάρκα καὶ ἐροῦσιν: «Οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ποτε ἡμεῖς ἐσταυρώσαμεν ἐξουθενήσαντες καὶ κατακεντήσαντες καὶ ἐμπτύσαντες; ἀληθῶς οὗτος ἦν, ὁ τότε λέγων ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ εἶναι.» 7.10a Πῶς γὰρ ὁμοῖος ἐκείνῳ; εἰς τοῦτο «ὁμοίους» τοὺς τράγους καὶ «καλοὺς», ἴσους, ἵνα ὅταν ἴδωσιν αὐτὸν τότε ἐρχόμενον, ἐκπλαγῶσιν ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι τοῦ τράγου. Οὐκοῦν ἴδε τὸν τύπον τοῦ μέλλοντος πάσχειν Ἰησοῦ. 7.11a Τί δέ, ὅτι τὸ ἔριον εἰς μέσον τῶν ἀκανθῶν τιθέασιν; τύπος ἐστὶν τοῦ Ἰησοῦ τῇ ἐκκλησίᾳ κείμενος, ὅτι ὃς ἐὰν θέλῃ τὸ ἔριον ἄραι τὸ κόκκινον, δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν διὰ τὸ εἶναι φοβερὰν τὴν ἀκανθάν, καὶ θλιβέντα κυριεύσαι αὐτοῦ. «Οὕτως», φησὶν, «οἱ θέλοντές με ἰδεῖν καὶ ἄψασθαί μου τῆς βασιλείας ὀφείλουσιν θλιβέντες καὶ παθόντες λαβεῖν με».

8.1 Τίνα δὲ δοκεῖτε τύπον εἶναι, ὅτι ἐντέταλται τῷ Ἰσραὴλ προσφέρειν δάμαλιν τοὺς ἄνδρας, ἐν οἷς εἰσὶν ἁμαρτίαι τέλειαι, καὶ σφάζαντας κατακαίειν, καὶ αἶρειν τότε τὴν σποδὸν παιδία καὶ βάλλειν εἰς ἄγῃ καὶ περιτιθέσθαι τὸ ἔριον τὸ κόκκινον ἐπὶ ξύλου-ἴδε πάλιν ὁ τύπος τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ ἔριον τὸ κόκκινον-καὶ τὸ ὕσσωπον, καὶ οὕτως ῥαντίζειν τὰ παιδία καθ' ἕνα τὸν λαόν, ἵνα ἀγνίζωνται ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν; 8.2a Νοεῖτε, πῶς ἐν ἀπλότῃ λέγει ὑμῖν. Ὁ μόσχος Ἰησοῦς ἐστίν, οἱ προσφέροντες ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οἱ προσε νέγκαντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν σφαγὴν. Εἶτα οὐκέτι ἄνδρες, οὐκέτι ἁμαρτωλῶν ἡ δόξα. 8.3 Οἱ ῥαντίζοντες παῖδες οἱ εὐαγγελισάμενοι ἡμῖν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὸν ἀγνισμόν τῆς καρδίας, οἷς

ἔδωκεν τοῦ εὐαγγελίου τὴν ἔξουσίαν, οὗσιν δεκαδύο εἰς μαρτύριον τῶν φυλῶν (ὅτι δεκαδύο φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ), εἰς τὸ κηρῦσαι. 8.4 Διατί δὲ τρεῖς παῖδες οἱ ῥαντίζοντες; εἰς μαρτύριον Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ, ὅτι οὗτοι μεγάλοι τῷ θεῷ. 8.5 Ὅτι δὲ τὸ ἔριον ἐπὶ τὸ ξύλον, ὅτι ἡ βασιλεία Ἰησοῦ ἐπὶ ξύλου, καὶ ὅτι οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτὸν ζήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. 8.6a Διατί δὲ ἅμα τὸ ἔριον καὶ τὸ ὑσσωπον; ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἡμέραι ἔσσονται πονηραὶ καὶ ῥυπαραὶ, ἐν αἷς ἡμεῖς σωθησόμεθα. Ὅτι καὶ ὁ ἀλγῶν σάρκα διὰ τοῦ ῥύπου τοῦ ὑσώπου ἰᾶται. 8.7 Καὶ διὰ τοῦτο οὕτως γενόμενα ἡμῖν μὲν ἔστιν φανερά, ἐκείνοις δὲ σκοτεινά, ὅτι οὐκ ἤκουσαν φωνῆς κυρίου.

9.1a Λέγει γὰρ πάλιν περὶ τῶν ὠτίων, πῶς περιέτεμεν ἡμῶν τὰς ἀκοὰς καὶ τὰς καρδίας. Λέγει κύριος ἐν τῷ προφῆτῃ· «Εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσάν μου. » Καὶ πάλιν λέγει· «Ἀκοῆ ἀκούσονται οἱ πόρρωθεν, καὶ ἃ ἐποίησα γνῶσκονται· καὶ περιτομήθητε, λέγει κύριος, τὰς ἀκοὰς ὑμῶν. » 9.2 Καὶ πάλιν λέγει· «Ἄκουε Ἰσραὴλ, ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς σου· Τίς ἐστὶν ὁ θέλων ζῆσαι εἰς τὸν αἰῶνα; ἀκοῆ ἀκουσάτω τῆς φωνῆς τοῦ παιδός μου. » 9.3a Καὶ πάλιν λέγει· «Ἄκουε οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν» (ταῦτα εἰς μαρτύριον). Καὶ πάλιν λέγει· «Ἀκούσατε λόγον κυρίου, ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τούτου. » Καὶ πάλιν λέγει· «Ἀκούσατε, τέκνα, τῆς φωνῆς βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ὁ οὐκ οὐκ ἐπιτέμεν ἡμῶν τὰς ἀκοὰς, ἵνα ἀκούσαντες λόγον πιστεύσωμεν ἡμεῖς. 9.4a Ἀλλὰ καὶ ἡ περιτομὴ ἐφ' ἣ πεποιθήσασιν κατήρηται. Περιτομὴν γὰρ εἴρηκεν οὐ σαρκὸς γεννηθῆναι· ἀλλὰ παρέβησαν, ὅτι ἄγγελος πονηρὸς ἐσόφισεν αὐτούς. 9.5a Λέγει δὲ πρὸς αὐτούς· «Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν» (ὥδε εὐρίσκω ἐντολήν)· «Οὐ μὴ σπεύρητε ἐπ' ἀκάνθαις, περιτομήθητε τῷ κυρίῳ ὑμῶν. » Καὶ τί λέγει; «Καὶ περιτομήθητε τὴν πονηρίαν ἀπὸ τῆς καρδίας ὑμῶν. » Λέγει δὲ πάλιν· «Ἰδοὺ, λέγει κύριος, πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα ἀκροβυστίαν, ὁ δὲ λαὸς οὗτος ἀπερίτμητος καρδίᾳ. » 9.6 Ἀλλ' ἐρεῖς· «Καὶ μὴν περιτέμνεται ὁ λαὸς εἰς σφραγίδα. » Ἀλλὰ καὶ πᾶς Σύρος καὶ Ἄραβ καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδώλων· ἄρα οὐκ ἀκεῖνοι ἐκ τῆς διαθήκης αὐτῶν εἰσίν; –ἀλλὰ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐν περιτομῇ εἰσίν. 9.7 Μάθετε οὖν, τέκνα ἀγάπης, περὶ πάντων πλουσίων, ὅτι Ἀβραάμ, πρῶτος περιτομὴν δούς, ἐν πνεύματι προβλέψας εἰς τὸν Ἰησοῦν περιέτεμεν, λαβὼν τριῶν γραμμάτων δόγματα. 9.8a Λέγει γάρ· «Καὶ περιέτεμεν Ἀβραάμ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἄνδρας δεκαοκτὼ καὶ τριακοσίους. » Τίς οὖν ἡ δοθεῖσα αὐτῷ γνῶσις; μάθετε· ὅτι τοὺς «δεκαοκτὼ» πρῶτους, καὶ διάστημα ποιήσας λέγει «τριακοσίους». Τὸ «δεκαοκτὼ», Ι (δέκα) Η (ὀκτώ)· ἔχεις ἑξήκοντα ἑπτὰ ἑκατομμύρια (σοῦν). Ὅτι δὲ ὁ σταυρὸς ἐν τῷ Τ ἡμελλεν ἔχειν τὴν χάριν, λέγει καὶ τοὺς «τριακοσίους». Δηλοῖ οὖν τὸν μὲν Ἰησοῦν ἐν τοῖς δυσὶν γράμμασιν, καὶ ἐν τῷ ἐνὶ τὸν σταυρόν. 9.9 Οἶδεν ὁ τὴν ἔμφυτον δωρεὰν τῆς διδαχῆς αὐτοῦ θέμενος ἐν ἡμῖν. Οὐδεὶς γνησιώτερον ἔμαθεν ἀπ' ἐμοῦ λόγον· ἀλλὰ οἶδα ὅτι ἄξιόί ἐστε ὑμεῖς.

10.1 Ὅτι δὲ Μωϋσῆς εἶπεν· «Οὐ φάγεσθε χοῖρον οὔτε ἀετὸν οὔτε ὀξύπτερον οὔτε κόρακα οὔτε πάντα ἰχθύν, ὃς οὐκ ἔχει λεπίδα ἐν αὐτῷ», τρία ἔλαβεν ἐν τῇ συνέσει δόγματα. 10.2a Πέρασ γέ τοι λέγει αὐτοῖς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ· «Καὶ διαθήσομαι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον τὰ δικαιώματά μου. » Ἄρα οὐκ ἔστιν ἐντολὴ θεοῦ τὸ μὴ τρώγειν, Μωϋσῆς δὲ ἐν πνεύματι ἐλάλησεν. 10.3a Τὸ οὖν «χοιρίον» πρὸς τοῦτο εἶπεν· οὐ μὴ κολληθῆσιν, φησίν, ἀνθρώποις τοιούτοις, οἵτινες εἰσὶν ὅμοιοι χοίροις· τουτέστιν ὅταν σπαταλῶσιν, ἐπιλανθάνονται τοῦ κυρίου, ὅταν δὲ ὑστερῶνται, ἐπιγινώσκουσιν τὸν κύριον, ὡς καὶ ὁ χοῖρος, ὅταν τρώγει, τὸν κύριον οὐκ οἶδεν, ὅταν δὲ πεινᾷ, κραυγάζει, καὶ λαβὼν πάλιν σιωπᾷ. 10.4a «Οὐδὲ φάγη», φησίν, «τὸν ἀετὸν οὐδὲ τὸν ὀξύπτερον οὐδὲ τὸν ἰκτίνα οὐδὲ τὸν κόρακα»· οὐ μὴ, φησίν, κολληθῆσιν οὐδὲ ὁμοιωθῆσιν ἀνθρώποις τοιούτοις, οἵτινες οὐκ οἶδασιν διὰ

κόπου καὶ ἰδρῶ τος ἑαυτοῖς πορίζειν τὴν τροφήν, ἀλλὰ ἀρπάζουσιν τὰ ἄλλο τρία ἐν ἀνομίᾳ αὐτῶν καὶ ἐπιτηροῦσιν ὡς ἐν ἀκεραιοσύνῃ περιπατοῦντες καὶ περιβλέπονται, τίνα ἐκδύσωσιν διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὡς καὶ τὰ ὄρνεα ταῦτα μόνον ἑαυτοῖς οὐ πορίζει τὴν τροφήν, ἀλλὰ ἀργὰ καθήμενα ἐκζητεῖ, πῶς ἄλλο τρίας σάρκας καταφάγη, ὄντα λοιμὰ τῇ πονηρίᾳ αὐτῶν. 10.5a «Καὶ οὐ φάγη», φησὶν, «σμίυραιναι οὐδὲ πόλυπα οὐδὲ σηπίαν»· οὐ μὴ, φησὶν, ὁμοιωθήσῃ κολλώμενος ἀνθρώποις τοιούτοις, οἵτινες εἰς τέλος εἰσὶν ἀσεβεῖς καὶ κεκριμένοι ἤδη τῷ θανάτῳ, ὡς καὶ ταῦτα τὰ ἰχθύδια μόνον ἐπικατὰ ρατα ἐν τῷ βυθῷ νήχεται μὴ κολυμβῶντα ὡς τὰ λοιπά, ἀλλ' ἐν τῇ γῇ κάτω τοῦ βυθοῦ κατοικεῖ. 10.6a Ἀλλὰ καὶ «τὸν δασύποδα οὐ φάγη»· πρὸς τί; οὐ μὴ γένη, φησὶν, παιδοφθόρος οὐδὲ ὁμοιωθήσῃ τοῖς τοιοῦτοῖς. Ὅτι ὁ λαγῶς κατ' ἐνιαυτὸν πλεονεκτεῖ τὴν ἀφ' οὗ δευσιν—ὅσα γὰρ ἔτη ζῆ, τοσαύτας ἔχει τρύπας. 10.7a Ἀλλὰ «οὐδὲ τὴν ὑαίαν φάγη»· οὐ μὴ, φησὶν, γένη μοιχὸς οὐδὲ φθορεὺς οὐδὲ ὁμοιωθήσῃ τοῖς τοιοῦτοῖς. Πρὸς τί; ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο παρ' ἐνιαυτὸν ἀλλάσσει τὴν φύσιν καὶ ποτὲ μὲν ἄρρην, ποτὲ δὲ θῆλυ γίνεται. 10.8a Ἀλλὰ καὶ «τὴν γαλῆν» ἐμίσησεν. Καλῶς· οὐ μὴ γένη, φησὶν, τοιοῦτος, οὐδὲ ὁμοιωθήσῃ τοῖς τοιοῦτοῖς οἷους ἀκούομεν ἀνομίαν ποιοῦντας ἐν τῷ στόματι δι' ἀκαθαρσίαν, οὐδὲ κολληθήσῃ ταῖς ἀκαθάρτοις ταῖς τὴν ἀνομίαν ποιοῦσαις ἐν τῷ στόματι. Τὸ γὰρ ζῶον τοῦτο τῷ στόματι κύει. 10.9 Περὶ μὲν τῶν βρωμάτων λαβῶν Μωϋσῆς τρία δόγματα οὕτως ἐν πνεύματι ἐλάλησεν· οἱ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ὡς περὶ βρώσεως προσεδέξαντο. 10.10a Λαμβάνει δὲ τῶν αὐτῶν τριῶν δογμάτων γινώσκων Δαυὶδ καὶ λέγει ὁμοίως· «Μακάριος ἀνήρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή ἀσεβῶν»—καθὼς καὶ οἱ ἰχθύες πορεύονται ἐν σκότει εἰς τὰ βάθη— «οὐδὲ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν ἔστη»—καθὼς οἱ δοκοῦντες φοβεῖσθαι τὸν κύριον ἀμαρτὰ νουσιν ὡς ὁ χοῖρος— «οὐδὲ ἐπὶ καθέδραν λοιμῶν ἐκάθισεν»—καθὼς τὰ πετεινὰ καθήμενα εἰς ἀρπαγὴν. Ἔχετε τελείως καὶ περὶ τῆς βρώσεως. 10.11a Ἀλλ' εἶπεν Μωϋσῆς· «Φάγεσθε πᾶν διχληοῦν καὶ μαρυκώμενον. » Τί λέγει; ὅτι τὴν τροφήν λαμβάνων οἶδεν τὸν τρέφοντα αὐτὸν καὶ ἐπ' αὐτῷ ἀναπαύομενος εὐφραΐνεσθαι δοκεῖ. Καλῶς εἶπεν βλέπων τὴν ἐντολήν. Τί οὖν λέγει; κολλᾶσθε μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν κύριον, μετὰ τῶν μελετώντων ὃ ἔλαβον διάσταλμα ῥήματος ἐν τῇ καρδίᾳ, μετὰ τῶν λαλούντων τὰ δικαιώματα κυρίου καὶ τηρούντων, μετὰ τῶν εἰδόντων, ὅτι ἡ μελέτη ἐστὶν ἔργον εὐφροσύνης, καὶ ἀναμαρυκωμένων τὸν λόγον κυρίου. Τί δὲ τὸ «διχληοῦν»; ὅτι ὁ δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ περιπατεῖ καὶ τὸν ἅγιον αἰῶνα ἐκδέχεται. Βλέπετε, πῶς ἐνομοθέτησεν Μωϋσῆς καλῶς. 10.12a Ἀλλὰ πόθεν ἐκείνοις ταῦτα νοῆσαι ἢ συνιέναι; ἡμεῖς δὲ δικαίως νοήσαντες τὰς ἐντολὰς λαλοῦμεν, ὡς ἠθέλησεν κύριος. Διὰ τοῦτο περιέτεμεν τὰς ἀκοὰς ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας, ἵνα συνιῶμεν ταῦτα.

11.1 Ζητήσωμεν δέ, εἰ ἐμέλησεν τῷ κυρίῳ προφανερῶσαι περὶ τοῦ ὕδατος καὶ περὶ τοῦ σταυροῦ. 11.2 Περὶ μὲν τοῦ ὕδατος γέγραπται ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, πῶς τὸ βάπτισμα τὸ φέρον ἄφεισιν ἀμαρτιῶν οὐ μὴ προσδέξονται, ἀλλ' ἑαυτοῖς οἰκοδομήσουσιν. 11.3ά2 Λέγει γὰρ ὁ προφήτης· «Ἐκστηθι οὐρανέ, καὶ ἐπὶ τούτῳ πλεῖον φριξάτω ἡ γῆ, ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς οὗτος· ἐμὲ ἐγκατέλιπον, πηγὴν ὕδατος ζῶσαν, καὶ ἑαυτοῖς ὥρυξαν βόθρον θανάτου. Μὴ πέτρα ἔρημος ἐστὶν τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Σινᾶ; ἔσεσθε γὰρ ὡς πετεινοῦ νοσοῖ ἀνιπτάμενοι νοσοῖας ἀφηρημένοι. » 11.4 Καὶ πάλιν λέγει ὁ προφήτης· «Ἐγὼ πορεύσομαι ἔμπροσθέν σου καὶ ὄρη ὀμαλιῶ καὶ πύλας χαλκᾶς συντρίψω καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνκλάσω, καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοὺς, ἀποκρύφους, ἀοράτους, ἵνα γινώσκῃς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός. 11.5 Καὶ κατοικήσεις ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυρᾶς, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ πιστόν· βασιλέα μετὰ δόξης ὄψεσθε, καὶ ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσῃ φόβον κυρίου. » 11.6a Καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ προφήτῃ λέγει· «Καὶ ἔσται ὁ ταῦτα ποιῶν ὡς τὸ ξύλον τὸ

πεφυτευμένον παρά τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ οὐκ ἀπορρηήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῆ κατευοδωθήσεται. Οὐχ οὕτως οἱ ἄσε βεῖς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἢ ὡς ὁ χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων, ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται. » 11.78 Αἰσθάνεσθε, πῶς τὸ ὕδωρ καὶ τὸν σταυρὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὤρισεν. 11.8a Τοῦτο γὰρ λέγει· «μακάριοι», οἱ ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἐλπίσαντες κατέβησαν εἰς τὸ ὕδωρ, ὅτι τὸν μὲν μισθὸν λέγει «ἐν καιρῷ αὐτοῦ»· τότε, φησὶν, ἀποδώσω. Νῦν δὲ ὁ λέγει· «τὰ φύλλα οὐκ ἀπορρηήσεται». Τοῦτο λέγει· ὅτι πᾶν ῥῆμα, ὃ ἐὰν ἐξελεύσεται ἐξ ὑμῶν διὰ τοῦ στόματος ὑμῶν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, ἔσται εἰς ἐπιτροφήν καὶ ἐλπίδα πολλοῖς. 11.9a Καὶ πάλιν ἕτερος προφήτης λέγει· «Καὶ ἦν ἡ γῆ τοῦ Ἰακώβ ἐπαινουμένη παρά πᾶσαν τὴν γῆν. » Τοῦτο λέγει· τὸ σκεῦος τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δοξάζει. 11.10a Εἶτα τί λέγει; «Καὶ ἦν ποταμὸς ἔλκων ἐκ δεξιῶν, καὶ ἀνέβαινον ἐξ αὐτοῦ δένδρα ὠραῖα· καὶ ὃς ἂν φάγη ἐξ αὐτῶν, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. » Τοῦτο λέγει, ὅτι ἡμεῖς μὲν καταβαίνομεν εἰς τὸ ὕδωρ γέμοντες ἁμαρτιῶν καὶ ῥύπου, καὶ ἀναβαίνομεν καρποφοροῦντες ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ πνεύματι ἔχοντες. 11.11a «Καὶ ὃς ἂν φάγη ἀπὸ τούτων, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. » Τοῦτο λέγει· ὃς ἂν, φησὶν, ἀκούσῃ τούτων λαλουμένων καὶ πιστεύσῃ, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

12.1a Ὁμοίως πάλιν περὶ τοῦ σταυροῦ ὀρίζει ἐν ἄλλῳ προφήτῃ λέγοντι· «Καὶ πότε ταῦτα συντελεσθήσεται; λέγει κύριος· Ὅταν ξύλον κλιθῆ καὶ ἀναστῆ, καὶ ὅταν ἐκ ξύλου αἷμα στάξῃ. » Ἔχεις πάλιν περὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ σταυροῦσθαι μέλλοντος. 12.2a Λέγει δὲ πάλιν τῷ Μωϋσῆ, πολεμουμένου τοῦ Ἰσραὴλ ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἵνα ὑπομνήσῃ αὐτοὺς πολεμουμένους, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθησαν εἰς θάνατον· λέγει εἰς τὴν καρδίαν Μωϋσέως τὸ πνεῦμα, ἵνα ποιῆσῃ τύπον σταυροῦ καὶ τοῦ μέλλοντος πάσχειν, ὅτι ἐὰν μὴ, φησὶν, ἐλπίσωσιν ἐπ' αὐτῷ, εἰς τὸν αἰῶνα πολεμηθήσονται. Τί θησιν οὖν Μωϋσῆς ἐν ἐφ' ἐν ὄπλον ἐν μέσῳ τῆς πυγμῆς, καὶ σταθεὶς ὑψηλότερος πάντων ἐξέτεινεν τὰς χεῖρας, καὶ οὕτως πάλιν ἐνίκα ὁ Ἰσραὴλ. Εἶτα, ὁπότεν καθεῖλεν, πάλιν ἐθάνα τούνο. 12.3 Πρὸς τί; ἵνα γνῶσιν ὅτι οὐ δύνανται σωθῆναι ἐὰν μὴ ἐπ' αὐτῷ ἐλπίσωσιν. 12.4 Καὶ πάλιν ἐν ἑτέρῳ προφήτῃ λέγει· «Ὅλην τὴν ἡμέραν διεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα ὁδῶν δικαίᾶ μου. » 12.5a Πάλιν Μωϋσῆς ποιεῖ τύπον τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν παθεῖν, καὶ αὐτὸς ζωοποιήσῃ, ὃν δόξουσιν ἀπολωλέκεναι ἐν σημείῳ, πίπτοντος τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐποίησεν γὰρ κύριος πάντα ὄφιν δάκνειν αὐτούς, καὶ ἀπέθνησκον—ἐπειδὴ ἡ παράβασις διὰ τοῦ ὄφεως ἐν Εὐὰ ἐγένετο—ἵνα ἐλέγξῃ αὐτούς, ὅτι διὰ τὴν παράβασιν αὐτῶν εἰς θλίψιν θανάτου παραδοθήσονται. 12.6a Πέρασ γέ τοι αὐτὸς Μωϋσῆς ἐντελλάμενος· «Οὐκ ἔσται ὑμῖν οὔτε χωνευτὸν οὔτε γλυπτὸν εἰς θεὸν ὑμῖν»—αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα τύπον τοῦ Ἰησοῦ δείξῃ. Ποιεῖ οὖν Μωϋσῆς χαλκοῦν ὄφιν καὶ τίθησιν ἐνδόξως καὶ κηρύγματι καλεῖ τὸν λαόν. 12.7a Ἐλθόντες οὖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐδέοντο Μωϋσέως, ἵνα περὶ αὐτῶν ἀνελέγκη δέσιν περὶ τῆς ἰάσεως αὐτῶν. Εἶπεν δὲ Μωϋσῆς πρὸς αὐτούς· «Ὅταν», φησὶν, «δηχθῆ τις ὑμῶν, ἐλθέτω ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου ἐπικείμενον καὶ ἐλπίσάτω πιστεύσας, ὅτι αὐτὸς ὢν νεκρὸς δύναται ζωοποιῆσαι, καὶ παραχρήμα σωθήσεται»—καὶ οὕτως ἐποίουν. Ἔχεις πάλιν καὶ ἐν τούτοις τὴν δόξαν τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν αὐτῷ πάντα καὶ εἰς αὐτόν. 12.8 Τί λέγει πάλιν Μωϋσῆς Ἰησοῦ, υἱῷ Ναυῆ, ἐπιθεὶς αὐτῷ τοῦτο τὸ ὄνομα, ὄντι προφήτῃ, ἵνα μόνον ἀκούσῃ πᾶς ὁ λαός, ὅτι πάντα ὁ πατὴρ φανεροῖ περὶ τοῦ υἱοῦ Ἰησοῦ; 12.9a Λέγει οὖν Μωϋσῆς Ἰησοῦ, υἱῷ Ναυῆ, ἐπιθεὶς αὐτῷ τοῦτο τὸ ὄνομα, ὁπότε ἔπεμψεν αὐτὸν κατάσκοπον τῆς γῆς· «Λάβε βιβλίον εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ γράψον, ἃ λέγει

κύριος, ὅτι ἐκκόψει ἐκ ῥιζῶν πάντα τὸν οἶκον τοῦ Ἀμαλήκ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. » Ἴδε πάλιν Ἰησοῦς, οὐχὶ υἱὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ υἱὸς τοῦ θεοῦ, τύπῳ δὲ ἐν σαρκὶ φανερωθεὶς. 12.10 Ἐπεὶ οὖν μέλλουσιν λέγειν ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστὶν Δαυὶδ, αὐτὸς προφητεύει Δαυὶδ, φοβούμενος καὶ συνίων τὴν πλάνην τῶν ἀμαρτωλῶν· «Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. » 12.11a Καὶ πάλιν λέγει οὕτως Ἡσαΐας· «Εἶπεν κύριος τῷ Χριστῷ μου κυρίῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλέων διαρρήξω. » Ἴδε, πῶς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ υἱὸν οὐ λέγει.

13.1 Ἴδωμεν δέ, εἰ οὗτος ὁ λαὸς κληρονόμος ἢ ὁ πρῶτος, καὶ εἰ ἡ διαθήκη εἰς ἡμᾶς ἢ εἰς ἐκείνους. 13.2a Ἀκούσατε οὖν περὶ τοῦ λαοῦ τί λέγει ἡ γραφή· «Ἐδεῖτο δὲ Ἰσαὰκ περὶ Ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅτι στείρα ἦν· καὶ συνέλαβεν. Εἶτα καὶ ἐξῆλθεν Ῥεβέκκα πυθέσθαι παρὰ κυρίου, καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτήν·» Δύο ἔθνη ἐν τῇ γαστρὶ σου καὶ δύο λαοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ σου, καὶ ὑπερέξει λαὸς λαοῦ καὶ ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. 13.3 Αἰσθάνεσθαι ὀφείλετε, τίς ὁ Ἰσαὰκ καὶ τίς ἢ Ῥεβέκκα, καὶ ἐπὶ τίνων δέδειχεν, ὅτι μείζων ὁ λαὸς οὗτος ἢ ἐκεῖνος. 13.4 Καὶ ἐν ἄλλῃ προφητεῖᾳ λέγει φανερώτερον ὁ Ἰακώβ πρὸς Ἰωσήφ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· «Ἴδού, οὐκ ἐστέρησέν με κύριος τοῦ προσώπου σου· προσάγαγέ μοι τοὺς υἱούς σου, ἵνα εὐλογήσω αὐτούς. » 13.5a Καὶ προσήγαγεν Ἐφραὶμ καὶ Μανασσῆ, τὸν Μανασσῆ θέλων ἵνα εὐλογηθῇ, ὅτι πρεσβύτερος ἦν· ὁ γὰρ Ἰωσήφ προσήγαγεν εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ πατρὸς Ἰακώβ. Εἶδεν δὲ Ἰακώβ τύπον τῷ πνεύματι τοῦ λαοῦ τοῦ μεταξύ. Καὶ τί λέγει; «Καὶ ἐποίησεν Ἰακώβ ἐναλλάξ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐπέθηκεν τὴν δεξιὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἐφραὶμ, τοῦ δευτέρου καὶ νεωτέρου, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ πρὸς Ἰακώβ·» Μετάθες σου τὴν δεξιὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ, ὅτι πρωτότοκός μου υἱὸς ἐστίν.» Καὶ εἶπεν Ἰακώβ πρὸς Ἰωσήφ· «Οἶδα, τέκνον, οἶδα· ἀλλ' ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι»—καὶ οὗτος δὲ εὐλογηθήσεται. » 13.6 Βλέπετε, ἐπὶ τίνων τέθεικεν, τὸν λαὸν τοῦτον εἶναι πρῶτον καὶ τῆς διαθήκης κληρονόμον. 13.7a Εἰ οὖν ἔτι καὶ διὰ τοῦ Ἀβραάμ ἐμνήσθη, ἀπέχομεν τὸ τέλειον τῆς γνώσεως ἡμῶν. Τί οὖν λέγει τῷ Ἀβραάμ, ὅτε μόνος πιστεύσας ἐτέθη εἰς δικαιοσύνην; «Ἴδού, τέθεικά σε, Ἀβραάμ, πατέρα ἔθνων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας τῷ θεῷ. »

14.1a Ναί. Ἀλλὰ ἴδωμεν εἰ ἡ διαθήκη, ἣν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν δοῦναι τῷ λαῷ, εἰ δέδωκεν, ζητῶμεν. Δέδωκεν· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγένοντο ἄξιοι λαβεῖν διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 14.2a Λέγει γὰρ ὁ προφήτης· «Καὶ ἦν Μωϋσῆς νηστεύων ἐν ὄρει Σινᾶ, τοῦ λαβεῖν τὴν διαθήκην κυρίου πρὸς τὸν λαόν, ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα. Καὶ ἔλαβεν Μωϋσῆς παρὰ κυρίου τὰς δύο πλάκας γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τῆς χειρὸς κυρίου ἐν πνεύματι· καὶ λαβῶν Μωϋσῆς κατέφερεν πρὸς τὸν λαὸν δοῦναι. 14.3a Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν· «Μωϋσῆ Μωϋσῆ, κατὰ βῆθι τὸ τάχος, ὅτι ὁ λαός σου, ὃν ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἠνόμησεν.» Καὶ συνῆκεν Μωϋσῆς, ὅτι ἐποίησαν ἑαυτοῖς πάλιν χωνεύματα, καὶ ἔρριψεν ἐκ τῶν χειρῶν τὰς πλάκας, καὶ συνετρίβησαν αἱ πλάκες τῆς διαθήκης κυρίου. Μωϋσῆς μὲν ἔλαβεν, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγένοντο ἄξιοι. 14.4a Πῶς δὲ ἡμεῖς ἐλάβομεν, μάθετε. Μωϋσῆς θεράπων ὢν ἔλαβεν, αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῖν ἔδωκεν εἰς λαὸν κληρονομίας, δι' ἡμᾶς ὑπομείνας. 14.5a Ἐφανερῶθη δέ, ἵνα κάκεῖνοι τελειωθῶσιν τοῖς ἀμαρτήμασιν, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ κληρονομοῦντος διαθήκην κυρίου Ἰησοῦ λάβωμεν— ὃς εἰς τοῦτο ἠτοιμάσθη, ἵνα αὐτὸς φανεί, τὰς ἡδὴ δεδαπανημένας ἡμῶν καρδίας τῷ θανάτῳ καὶ παραδεδομένας τῇ τῆς πλάνης ἀνομίᾳ λυτρωσάμενος ἐκ τοῦ σκότους, διάθηται ἐν ἡμῖν διαθήκην λόγῳ. 14.6 Γέγραπται γάρ, πῶς αὐτῷ ὁ πατὴρ ἐντέλλεται, λυτρωσάμενον ἡμᾶς ἐκ τοῦ σκότους ἐτοιμάσαι

ἐαυτῷ λαὸν ἅγιον. 14.7a Λέγει οὖν ὁ προφήτης· «Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς σου ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρατήσω τῆς χειρός σου καὶ ἰσχύσω σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν, ἀνοίξαι ὀφθαλμούς τυφλῶν καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν πεπεδημένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν σκότει.» Γινώσκετε οὖν πόθεν ἐλυτρώθημεν. 14.8 Πάλιν ὁ προφήτης λέγει· «Ἴδού, τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναι εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς· οὕτως λέγει κύριος ὁ λυτρωσάμενός σε θεός.» 14.9 Καὶ πάλιν ὁ προφήτης λέγει· «Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι ταπεινοῖς χάριν, ἀπέσταλκέν με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καλέσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως, παρακαλέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας.»

15.1 Ἔτι οὖν καὶ περὶ τοῦ σαββάτου, γέγραπται ἐν τοῖς δέκα λόγοις, ἐν οἷς ἐλάλησεν ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ πρὸς Μωϋσῆν κατὰ πρόσωπον· «Καὶ ἀγιάσατε τὸ σάββατον κυρίου χερσὶν καθαραῖς καὶ καρδίᾳ καθαρᾷ.» 15.2 Καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει· «Ἐὰν φυλάξωσιν οἱ υἱοί μου τὸ σάββατον, τότε ἐπιθήσω τὸ ἔλεός μου ἐπ' αὐτούς.» 15.3 Τὸ «σάββατον» λέγει ἐν ἀρχῇ τῆς κτίσεως· «Καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν ἕξι ἡμέραις τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ συνετέλεσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ κατέπαυσεν ἐν αὐτῇ καὶ ἡγίασεν αὐτήν.» 15.4a Προσέχετε, τέκνα, τί λέγει τὸ «συντετέλεσεν ἐν ἕξι ἡμέραις.» Τοῦτο λέγει, ὅτι ἐν ἑξακισχιλίοις ἔτεσιν συντελέσει κύριος τὰ σύμπαντα· ἡ γὰρ ἡμέρα παρ' αὐτῷ σημαίνει χίλια ἔτη. Αὐτὸς δέ μοι μαρτυρεῖ λέγων· «Ἴδού, ἡμέρα κυρίου ἔσται ὡς χίλια ἔτη.» Οὐκοῦν, τέκνα, «ἐν ἕξι ἡμέραις», ἐν τοῖς ἑξακισχιλίοις ἔτεσιν, συντελεσθήσεται τὰ σύμπαντα. 15.5a «Καὶ κατέπαυσεν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ.» Τοῦτο λέγει· ὅταν ἐλθῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καταργήσῃ τὸν καιρὸν τοῦ ἀνόμου καὶ κρινεῖ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀλλάξῃ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τότε καλῶς καταπαύσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. 15.6a Πέρας γέ τοι λέγει· «Ἀγιάσεις αὐτήν χερσὶν καθαραῖς καὶ καρδίᾳ καθαρᾷ.» Εἰ οὖν ἦν ὁ θεὸς ἡμέραν ἡγίασεν νῦν τις δύναται ἀγιάσαι καθαρὸς ὢν τῇ καρδίᾳ, ἐν πᾶσιν πεπλανήμεθα. 15.7a Εἰ δὲ οὐ νῦν, ἄρα τότε καλῶς καταπαυόμενος ἀγιάσει αὐτήν, ὅτε δυνασόμεθα αὐτοὶ δικαιοθέντες καὶ ἀπολαβόντες τὴν ἐπαγγελίαν, μηκέτι οὔσης τῆς ἀνομίας, καινῶν δὲ γεγονότων πάντων ὑπὸ κυρίου– τότε δυνασόμεθα αὐτήν ἀγιάσαι, αὐτοὶ ἀγιασθέντες πρῶτον. 15.8a Πέρας γέ τοι λέγει αὐτοῖς· «Τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα οὐκ ἀνέχομαι.» Ὅρατε πῶς λέγει· «Οὐ τὰ νῦν σάββατα ἐμοὶ δεκτά, ἀλλὰ ὁ πεποίηκα, ἐν ᾧ καταπάσας τὰ πάντα ἀρχὴν ἡμέρας ὀγδόης ποιήσω, ὃ ἐστὶν ἄλλου κόσμου ἀρχήν.» 15.9 Διὸ καὶ ἄγομεν τὴν ἡμέραν τὴν ὀγδόην εἰς εὐφροσύνην, ἐν ἣ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ φανερωθεὶς ἀνέβη εἰς οὐρανοῦς.

16.1 Ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ ναοῦ, ἐρῶ ὑμῖν πῶς πλανώμενοι οἱ ταλαίπωροι εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἤλπισαν, καὶ οὐκ ἐπὶ τὸν θεὸν αὐτῶν τὸν ποιήσαντα αὐτούς, ὡς ὄντα οἶκον θεοῦ. 16.2a Σχεδὸν γὰρ ὡς τὰ ἔθνη ἀφιέρωσαν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἀλλὰ πῶς λέγει κύριος καταργῶν αὐτόν; μάθετε· «Τίς ἐμέτρησεν τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ ἢ τίς τὴν γῆν δρακί; οὐκ ἐγώ, λέγει κύριος; Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;» Ἐγνώκατε, ὅτι ματαία ἡ ἐλπίς αὐτῶν. 16.3 Πέρας γέ τοι πάλιν λέγει· «Ἴδού, οἱ καθελόντες τὸν ναὸν τοῦτον αὐτοὶ αὐτὸν οἰκοδομήσουσιν.» 16.4a Γίνεται –διὰ γὰρ τὸ πολεμεῖν αὐτοὺς καθηρέθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· νῦν καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν ἐχθρῶν ὑπηρεταὶ ἀνοικοδομήσουσιν αὐτόν. 16.5a Πάλιν ὡς ἔμελλεν ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς καὶ ὁ λαὸς Ἰσραὴλ παραδίδοσθαι, ἐφανερώθη. Λέγει γὰρ ἡ γραφή· «Καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, καὶ παραδώσει κύριος τὰ πρόβατα τῆς νομῆς καὶ τὴν μάνδραν καὶ τὸν πύργον αὐτῶν εἰς καταφθοράν.» Καὶ ἐγένετο καθ' ἃ ἐλάλησεν κύριος. 16.6a

Ζητήσωμεν δέ, εἰ ἔστιν ναὸς θεοῦ; ἔστιν, ὅπου αὐτὸς λέγει ποιεῖν καὶ καταρτίζειν. Γέγραπται γάρ· «Καὶ ἔσται, τῆς ἐβδομάδος συντελουμένης οἰκοδομηθήσεται ναὸς θεοῦ ἐνδόξως ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου.» Εὐρίσκω οὖν, ὅτι ἔστιν ναός. 16.7 Πῶς οὖν «οἰκοδομηθήσεται ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου»; μάθετε· πρὸ τοῦ ἡμᾶς πιστεῦσαι τῷ θεῷ ἦν ἡμῶν τὸ κατοικητήριον τῆς καρδίας φθαρτὸν καὶ ἀσθενές, ὡς ἀληθῶς οἰκοδομητὸς ναὸς διὰ χειρός, ὅτι ἦν πλήρης μὲν εἰδωλολατρείας καὶ ἦν οἶκος δαιμονίων διὰ τὸ ποιεῖν ὅσα ἦν ἐναντία τῷ θεῷ. 16.8a «Οἰκοδομηθήσεται δὲ ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου»–προσέχετε–ἵνα ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ «ἐνδόξως» οἰκοδομηθῇ. Πῶς; μάθετε· λαβόντες τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἐλπίσαντες ἐπὶ τὸ ὄνομα ἐγενόμεθα καινοί, ἄλλιν ἐξ ἀρχῆς κτιζόμενοι· διὸ ἐν τῷ κατοικητηρίῳ ἡμῶν ἀληθῶς ὁ θεὸς κατοικεῖ ἐν ἡμῖν. 16.9a Πῶς; ὁ λόγος αὐτοῦ τῆς πίστεως, ἡ κλῆσις αὐτοῦ τῆς ἐπαγγελίας, ἡ σοφία τῶν δικαιοματιῶν, αἱ ἐντολαὶ τῆς διδαχῆς– αὐτὸς ἐν ἡμῖν προφητεύων, αὐτὸς ἐν ἡμῖν κατοικῶν, τοὺς τῷ θανάτῳ δεδουλωμένους ἀνοίγων ἡμῖν τὴν θύραν τοῦ ναοῦ, ὃ ἔστιν στόμα, μετάνοιαν διδοὺς ἡμῖν, εἰσάγει εἰς τὸν ἄφθαρτον ναόν. 16.10a Ὁ γὰρ ποθῶν σωθῆναι βλέπει οὐκ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' εἰς τὸν ἐν αὐτῷ κατοικοῦντα καὶ λαλοῦντα, ἐπ' αὐτῷ ἐκκλησούμενος, ἐπὶ τῷ μηδέποτε μήτε τοῦ λέγοντος τὰ ῥήματα ἀκηκοέναι ἐκ τοῦ στόματος μήτε αὐτὸς ποτε ἐπιτεθυμηκέναι ἀκούειν. Τουτέστιν πνευματικὸς ναὸς οἰκοδομούμενος τῷ κυρίῳ.

17.1 Ἐφ' ὅσον ἦν ἐν δυνατῷ καὶ ἀπλότῃ δηλῶσαι ὑμῖν, ἐλπίζει μου ἡ ψυχὴ μὴ παραλελοιπέναι τι. 17.2 Ἐὰν γὰρ περὶ τῶν ἐνεστῶτων ἢ μελλόντων γράφω ὑμῖν, οὐ μὴ νοήσητε διὰ τὸ ἐν παραβολαῖς κεῖσθαι.

18.1a Ταῦτα μὲν οὕτως· μεταβῶμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέραν γνῶσιν καὶ διδαχὴν. Ὅδοι δύο εἰσὶν διδαχῆς καὶ ἐξουσίας, ἢ τε τοῦ φωτός καὶ ἢ τοῦ σκότους· διαφορὰ δὲ πολλὴ τῶν δύο ὁδῶν. Ἐφ' ἧς μὲν γὰρ εἰσὶν τεταγμένοι φωταγωγοὶ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ, ἐφ' ἧς δὲ ἄγγελοι τοῦ σατανᾶ. 18.2 Καὶ ὁ μὲν ἔστιν κύριος ἀπ' αἰῶνων καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ὁ δὲ ἄρχων καιροῦ τοῦ νῦν τῆς ἀνομίας.

19.1a Ἡ οὖν ὁδὸς τοῦ φωτός ἔστιν αὕτη–εἰάν τις θέλων ὁδὸν ὀδεύειν ἐπὶ τὸν ὠρισμένον τόπον, σπεύσῃ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ἔστιν οὖν ἡ δοθεῖσα ἡμῖν γνῶσις τοῦ περιπατεῖν ἐν αὐτῇ τοιαύτη· 19.2a Ἀγαπήσεις τὸν σε ποιήσαντα, φοβηθήσῃ τὸν σε πλάσαντα, δοξάσεις τὸν σε λυτρωσάμενον ἐκ θανάτου. Ἔση ἀπλοῦς τῇ καρδίᾳ καὶ πλούσιος τῷ πνεύματι. Οὐ κολληθήσῃ μετὰ τῶν πορευομένων ἐν ὁδῷ θανάτου. Μισήσεις πᾶν ὃ οὐκ ἔστιν ἀρεστὸν τῷ θεῷ. Μισήσεις πᾶσαν ὑπόκρισιν. Οὐ μὴ ἐγκαταλίπῃς ἐντολὰς κυρίου. 19.3a Οὐχ ὑψώσεις σεαυτὸν, ἔση δὲ ταπεινόφρων κατὰ πάντα. Οὐκ ἀρεῖς ἐπὶ σεαυτὸν δόξαν, οὐ λήμψη βουλήν πονηρὰν κατὰ τοῦ πλησίον σου, οὐ δώσεις τῇ ψυχῇ σου θράσος. 19.4a Οὐ πορνεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ παιδοφθορήσεις. Οὐ μὴ σου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξέλθῃ ἐν ἀκαθαρσίᾳ τινῶν. Οὐ λήμψη πρόσωπον ἐλέγξαι τινὰ ἐπὶ παραπτώματι. Ἔση πραῦς, ἔση ἡσύχιος, ἔση τρέμων τοὺς λόγους οὓς ἤκουσας. Οὐ μὴ μνησικακήσεις τῷ ἀδελφῷ σου. 19.5a Οὐ μὴ διψυχήσης πότερον ἔσται ἢ οὐ. Οὐ μὴ λάβῃς ἐπὶ ματαίῳ τὸ ὄνομα κυρίου. Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὑπὲρ τὴν ψυχὴν σου. Οὐ φονεύσεις τέκνον ἐν φθορᾷ, οὐδὲ πάλιν γεννηθὲν ἀνελεῖς. Οὐ μὴ ἄρης τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἢ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου, ἀλλὰ ἀπὸ νεότητος διδάξεις φόβον κυρίου. 19.6a Οὐ μὴ γένη ἐπιθυμῶν τὰ τοῦ πλησίον σου. Οὐ μὴ γένη πλεονέκτης, οὐδὲ κολληθήσῃ ἐκ ψυχῆς σου μετὰ ὑψηλῶν, ἀλλὰ μετὰ δικαίων καὶ ταπεινῶν ἀναστραφήσῃ. Τὰ συμβαίνοντά σοι ἐνεργήματα ὡς ἀγαθὰ προσδέξῃ, εἰδὼς ὅτι ἄνευ θεοῦ οὐδὲν γίνεται. 19.7a Οὐκ ἔση διγνώμων οὐδὲ δίγλωσσος· παγὶς γὰρ θανάτου ἔστιν ἡ διγλωσσία. Ὑποταγήσῃ κυρίως ὡς τύπῳ θεοῦ ἐν αἰσχύνη καὶ φόβῳ. Οὐ μὴ ἐπιτάξῃς δούλῳ σου ἢ παιδίσκῃ ἐν πικρίᾳ, τοῖς ἐπὶ τὸν αὐτὸν θεὸν ἐλπίζουσιν, μὴ ποτε οὐ φοβηθῶσιν τὸν ἐπ' ἀμφοτέροις θεόν· ὅτι ἦλθεν

οὐ κατὰ πρόσωπον καλέσαι, ἀλλ' ἐφ' οὓς τὸ πνεῦμα ἠτοίμασεν. 19.8a Κοινωνήσεις ἐν πᾶσιν τῷ πλησίον σου καὶ οὐκ ἐρεῖς ἴδια εἶναι· εἰ γὰρ ἐν τῷ ἀφθάρτῳ κοινωνοὶ ἐστε, πόσω μᾶλλον ἐν τοῖς φθαρτοῖς; Οὐκ ἔση πρόγλωσσος, παγὶς γὰρ στόμα θανάτου. Ὅσον δύνασαι, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σου ἀγνεύσεις. 19.9a Μὴ γίνου πρὸς μὲν τὸ λαβεῖν ἐκτείνων τὰς χεῖρας, πρὸς δὲ τὸ δοῦναι συσπῶν. Ἀγαπήσεις ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ σου πάντα τὸν λαλοῦντα σοι τὸν λόγον κυρίου. 19.10 Μνησθήσῃ ἡμέραν κρίσεως νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ ἐκζητήσεις καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἢ διὰ λόγου κοπιῶν καὶ πορευόμενος εἰς τὸ παρακαλέσαι καὶ μελετῶν εἰς τὸ σῶσαι ψυχὴν τῷ λόγῳ, ἢ διὰ τῶν χειρῶν σου ἐργάσῃ εἰς λύτρον ἁμαρτιῶν σου. 19.11a Οὐ διστάσεις δοῦναι οὐδὲ διδοὺς γογγύσεις, γνώση δὲ τίς ὁ τοῦ μισθοῦ καλὸς ἀνταποδότης. Φυλάξεις ἅ παρέλαβες, μῆτε προστιθεὶς μῆτε ἀφαι ρῶν. Εἰς τέλος μισήσεις τὸ πονηρόν. Κρινεῖς δικαίως. 19.12a Οὐ ποιήσεις σχίσμα, εἰρηνεύσεις δὲ μαχομένους συναγαγών. Ἐξομολόγησῃ ἐπὶ ἁμαρτίαις σου. Οὐ προσήξεις ἐπὶ προσευχὴν ἐν συνειδήσει πονηρᾷ.

20.1a Ἡ δὲ τοῦ μέλανος ὁδὸς ἐστὶν σκολιὰ καὶ κατάρας μεστή. Ὅλως γὰρ ἐστὶν ὁδὸς θανάτου αἰωνίου μετὰ τιμωρίας, ἐν ἣ ἐστὶν τὰ ἀπολλύντα τὴν ψυχὴν αὐτῶν· εἰδωλολατρεία, θρασύτης, ὕψος δυνάμεως, ὑπόκρισις, διπλοκαρδία, μοιχεία, φόνος, ἀρπαγή, ὑπερηφανία, παράβασις, δόλος, κακία, αὐθάδεια, φαρμακεία, μαγεία, πλεονεξία, ἀφοβία θεοῦ. 20.2a Διῶκται τῶν ἀγαθῶν, μισοῦντες ἀλήθειαν, ἀγαπῶντες ψεῦδος, οὐ γινώσκοντες μισθὸν δικαιοσύνης, οὐ κολλώμενοι ἀγαθῷ, οὐ κρίσει δικαίᾳ, χήρα καὶ ὀρφανῷ οὐ προσέχοντες, ἀγρυπνοῦντες οὐκ εἰς φόβον θεοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τὸ πονηρόν- ὧν μακρὰν καὶ πόρρω πραύτης καὶ ὑπομονή- ἀγαπῶντες μάταια, διώκοντες ἀνταπόδομα, οὐκ ἐλεοῦντες πτωχόν, οὐ πονοῦντες ἐπὶ καταπονουμένῳ, εὐχερεῖς ἐν καταλαλιᾷ, οὐ γινώσκοντες τὸν ποιήσαντα αὐτούς, φονεῖς τέκνων, φθορεῖς πλάσματος θεοῦ, ἀποστρεφόμενοι τὸν ἐνδεόμενον, καταπονοῦντες τὸν θλιβόμενον, πλουσίων παράκλητοι, πενήτων ἄνομοι κριταί- πανταμάρτητοι.

21.1a Καλὸν οὖν ἐστίν, μαθόντα τὰ δικαιώματα τοῦ κυρίου, ὅσα γέγραπται, ἐν τούτοις περιπατεῖν. Ὁ γὰρ ταῦτα ποιῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ δοξασθήσεται· ὁ ἐκεῖνα ἐκλεγόμενος μετὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ συναπολεῖται. Διὰ τοῦτο ἀνάστασις, διὰ τοῦτο ἀνταπόδομα. 21.2 Ἐρωτῶ τοὺς ὑπερέχοντας-εἴ τινὰ μου γνώμης ἀγαθῆς λαμβάνετε συμβουλίαν-ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν εἰς οὓς ἐργάσεσθε τὸ καλόν· μὴ ἐλλείπητε. 21.3 Ἐγγὺς ἡ ἡμέρα, ἐν ἣ συναπολεῖται πάντα τῷ πονηρῷ· ἐγγὺς ὁ κύριος καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ. 21.4 Ἔτι καὶ ἔτι ἐρωτῶ ὑμᾶς· ἑαυτῶν γίνεσθε νομοθέται ἀγαθοί, ἑαυτῶν μένετε σύμβουλοι πιστοί, ἄρατε ἐξ ὑμῶν πᾶσαν ὑπόκρισιν. 21.5 Ὁ δὲ θεός, ὁ τοῦ παντὸς κόσμου κυριεύων, δώη ὑμῖν σοφίαν, σύνεσιν, ἐπιστήμην, γνῶσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ὑπομονήν. 21.6 Γίνεσθε δὲ θεοδίδακτοι, ἐκζητοῦντες τί ζητεῖ κύριος ἀφ' ὑμῶν, καὶ ποιεῖτε, ἵνα εὕρητε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 21.7 Εἰ δὲ τίς ἐστὶν ἀγαθοῦ μνεία, μνημονεύετέ μου μελετῶντες ταῦτα, ἵνα καὶ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀγρυπνία εἴς τι ἀγαθὸν χωρήσῃ. 21.8 Ἐρωτῶ ὑμᾶς, χάριν αἰτούμενος, ἕως ἔτι τὸ καλὸν σκευὸς ἐστὶν μεθ' ὑμῶν, μὴ ἐλλείπητε μηδενὶ αὐτῶν, ἀλλὰ συνεχῶς ἐκζητεῖτε ταῦτα καὶ ἀναπληροῦτε πᾶσαν ἐντολήν-ἐστὶν γὰρ ἄξια. 21.9a Διὸ μᾶλλον ἐσπούδασα γράψαι ἀφ' ὧν ἠδυνήθην. Σώζεσθε, ἀγάπης τέκνα καὶ εἰρήνης. Ὁ κύριος τῆς δόξης καὶ πάσης χάριτος μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.